

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระฐาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒/๒๕๕๓

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคไทยประชาธิปไตย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๕ ว่า พรรคไทยประชาธิปไตย ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีใช้จ่ายเงินและจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนประจำปี ๒๕๕๓ จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่ามีเหตุที่จะยุบพรรคไทยประชาธิปไตยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยประชาธิปไตย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. เรื่องการจ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของพรรคไทยประชาธิปไตย ให้แก่สาขาพรรค รวม ๔ สาขา คือ

(๑) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่เลขที่ ๒๖๘๓ ซอย ๔๕/๑ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนมกราคมถึงกันยายน ๒๕๕๓ พรรคไทยประชาธิปไตย มีการเบิกเงินในส่วน of ค่าสาธารณูปโภค รวม ๑๕,๖๒๐.๒๗ บาท ปรากฏว่า พรรคไทยประชาธิปไตย ได้ส่งหลักฐานขอเบิกค่าใช้จ่าย ค่าสาธารณูปโภค รวมทั้งสิ้น ๑๕,๖๓๘.๗๘ บาท และมีการส่งใบเสร็จรับเงินของเดือนมกราคมถึงกันยายน ๒๕๕๓ รวมเป็นเงิน ๑๕,๖๓๘.๗๘ บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ใกล้เคียงกับที่พรรคไทยประชาธิปไตยขอเบิกจากกองทุน ฯ

(๒) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่เลขที่ ๒๕/๑๓ หมู่ที่ ๘ แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จากการตรวจสอบในช่วงระยะเวลาเดือนมกราคมถึงธันวาคม ๒๕๕๓ พรรคไทยประชาธิปไตย ได้เบิกเงินค่าสาธารณูปโภคและค่าไปรษณียากร จากกองทุนฯ รวมเป็นเงิน ๑๗,๖๕๕.๑๕ บาท ผลการตรวจสอบเอกสาร (ใบเสร็จรับเงิน และแบบนำส่งหลักฐานการขอเบิกเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค) พรรคไทยประชาธิปไตย มีการเบิกเงินจากกองทุนฯ และได้รับเงินไปแล้ว ตามจำนวนดังกล่าวข้างต้น แต่นางฉวีวรรณ แสนขาว ประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่าได้ส่งใบเสร็จรับเงินค่าสาธารณูปโภค ระหว่างเดือนมกราคมถึงธันวาคม ๒๕๕๓ รวมเป็นเงินประมาณ ๑๗,๗๐๕.๑๕ บาท แต่ไม่เคยได้รับเงินจากพรรคแต่อย่างใด ส่วนพรรคไทยประชาธิปไตยชี้แจงว่า ได้จ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค

เป็นใบนำฝากเงินของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาจตุจักร จำนวนเงิน ๑๗,๗๐๕ บาท เพื่อโอนเข้าบัญชีนางฉวีวรรณ แสนขาว เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ ภายหลังจากสอบข้อเท็จจริงนางฉวีวรรณ แสนขาว แล้วกว่า ๘ เดือน

(๓) สาขาพรรคลำดับที่ ๑๖ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๕/๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าทองกลาง อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนมกราคมถึงธันวาคม ๒๕๔๓ พรรคไทยประชาธิปไตย ได้เบิกเงินค่าสาธารณูปโภค รวมเป็นเงิน ๒๓,๖๕๖.๓๑ บาท นายบุญยืน บุรณะภักดี ประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำ ได้ส่งใบแจ้งหนี้หรือใบเสร็จรับเงินค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ และค่าไปรษณียากรของทุกเดือนให้กับสำนักงานใหญ่ ตั้งแต่จัดตั้งสาขาพรรคจนปัจจุบัน และพรรคได้ส่งเงินให้กับสาขาพรรค โดยวิธีโอนเงินทางธนาคาร รวม ๓ ครั้ง เป็นเงิน ๘,๑๗๘.๕๘ บาท เท่านั้น

(๔) สาขาพรรคลำดับที่ ๒๐ ตั้งอยู่เลขที่ ๔๖ หมู่ที่ ๔ ตำบลวังตะกู อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม ๒๕๔๓ พรรคไทยประชาธิปไตย ได้เบิกเงินโดยใช้ใบแจ้งหนี้และใบเสร็จค่าสาธารณูปโภคของสำนักงานสาขาลำดับที่ ๒๐ มาเบิก รวมเป็นเงิน ๑,๔๖๑.๑๐ บาท จากการสอบปากคำผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ใหญ่บ้าน เลขาธิการสาขาพรรค เภรบุญธิสาขพรรค) ให้ถ้อยคำไปในทางเดียวกันว่า สาขาพรรคนี้ยังไม่เคยได้รับเงินสนับสนุนจากพรรค แต่อย่างใด ส่วนหัวหน้าพรรค (นายโสรัจจ์ ดาศรี) ซึ่งยืนยันว่า ได้จัดส่งเงินให้สาขาพรรคเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นเวลา ๑ ปีกว่า หลังจากพรรคไทยประชาธิปไตยได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าวจากสำนักงานกองทุนฯ

๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ร้องทุกข์กล่าวโทษ นายโสรัจจ์ ดาศรี หัวหน้าพรรคไทยประชาธิปไตยว่า ไม่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการเงินของพรรคให้เป็นไปตามกฎหมาย กล่าวคือ งบทางการเงินของพรรคไม่ปรากฏรายการบัญชีของสาขาแสดงรวมไว้ในงบการเงินของพรรค เพราะไม่ได้จัดทำบัญชีของสาขา ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมทั้งไม่ได้จัดส่งสำเนาบัญชีตามมาตรา ๓๘ หมายความว่า ไม่ได้จัดส่งบัญชีแยกประเภทของสำนักงานใหญ่ และสำเนาบัญชีทั้งสี่ประเภทของสาขาพรรค ตามที่กฎหมายกำหนด

๓. คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้จัดสรรเงินให้แก่พรรคไทยประชาธิปไตย ประจำปี ๒๕๔๓ ดังนี้

(๑) เงินสนับสนุนตามแผนงานและโครงการของพรรค เป็นเงิน ๒,๑๕๕,๕๐๐ บาท

(๒) ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงิน ๓๕๓,๕๑๓.๕๓ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๕๔๙,๐๑๓.๕๓ บาท

๔. นายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นว่า การจัดทำบัญชีของพรรคไทยประชาธิปไตยดำเนินการไม่ถูกต้องตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน และเรียกเงินสนับสนุนคืนจากพรรคไทยประชาธิปไตย ที่เบิกจ่ายจากกองทุนฯ ประจำปี ๒๕๕๓ จำนวนทั้งสิ้น ๒,๕๔๘,๔๑๓.๕๓ บาท

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินที่พรรคไทยประชาธิปไตยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่ามีการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ดังนี้

- (๑) มีการโอนเงินให้สาขาพรรคภายหลังที่มีการร้องเรียน
- (๒) พรรคโอนเงินให้สาขาพรรคไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับจากกองทุนฯ
- (๓) การโอนเงินบางส่วนได้กระทำเมื่อปิดบัญชี ตามมาตรา ๓๘ ในวันสิ้นปีปฏิทินแล้ว
- (๔) ไม่มีหลักฐานการโอนเงินที่ได้รับจากกองทุนฯ ให้สาขาพรรค
- (๕) มีการใช้หลักฐานซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายอื่น เป็นหลักฐานค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค
- (๖) เช็คนาการทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาพลโยธิน ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๓ จำนวนเงิน ๕,๓๕๘.๓๕ บาท ส่งจ่ายในนามนางฉวีวรรณ แสนขาว พร้อมทั้งใบนำฝากเช็คไม่ปรากฏในงบการเงินของพรรค

นายโสรัจจ์ ดาศรี หัวหน้าพรรคไทยประชาธิปไตย ยื่นหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ว่า

๑. พรรคไทยประชาธิปไตยได้เบิกเงินกองทุนฯ เป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๕๓ ไปใช้จ่ายตามกฎหมายถูกต้องทุกประการ

(๑) การเบิกจ่ายเงินของสาขาพรรค ซึ่งเบิกจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง นั้น เบิกได้เฉพาะค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าไปรษณีย์ เท่านั้น โดยในการเบิก สาขาพรรคจะต้องส่งเอกสาร เช่น ใบเสร็จรับเงินค่าสาธารณูปโภคดังกล่าวมายังสำนักงานใหญ่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เพื่อขออนุมัติการเบิกจ่าย กรณีของผู้ถูกร้องเมื่อ กกต. ตรวจสอบเอกสารของสาขาพรรคแล้ว เห็นว่าใบเสร็จรับเงินค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ที่สาขาพรรคส่งมาไม่ตรงกับเลขที่บ้านอันเป็นที่ตั้งของสาขาพรรค ซึ่ง กกต. จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ เพื่อจะได้จัดการแก้ไขให้ถูกต้อง แต่กรณีของผู้ถูกร้อง กกต. ไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ กลับตีตราประทับ

ในใบเสร็จรับเงินว่า “เบิกแล้ว” จำนวน ๑๖ ฉบับ และมีที่เบิกไม่ได้เพราะบ้านเลขที่ไม่ตรงกันอีก จำนวน ๕๓ ฉบับ เป็นเงิน ๒๒,๓๕๐.๓๒ บาท ทำให้สาขาเข้าใจผิดว่าผู้ถูกร้องได้เบิกเงินค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรคไปให้แล้ว และไม่ยอมส่งเงินให้สาขาพรรค สร้างความขัดแย้งระหว่างผู้ถูกร้องกับสาขาพรรคและความเสียหายให้แก่ผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องจ่ายเงินค่าสาธารณูปโภคดังกล่าวให้สาขาพรรคเอง โดยไม่สามารถเบิกจ่ายจาก กกต. ได้

(๒) การเบิกจ่ายค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผู้ร้องร้องว่าผู้ถูกร้องโอนเงินให้สาขาพรรคภายหลังการร้องเรียน นั้น หลังจากที่ผู้ถูกร้องแจ้งให้สาขาพรรคจัดการแก้ไขใบเสร็จรับเงินค่าสาธารณูปโภคให้ถูกต้องตรงกับเลขที่บ้านซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคและส่งให้ กกต. ตรวจสอบแล้ว กกต. ก็ได้อนุมัติและจ่ายเงินสนับสนุนค่าสาธารณูปโภคให้แก่ผู้ถูกร้องและสาขาพรรค ในปี ๒๕๕๔ รวม ๒ ครั้ง ครั้งแรก เป็นเงินจำนวน ๘๓,๓๓๕.๕๕ บาท และครั้งที่สอง เป็นจำนวนเงิน ๑,๕๑๘.๕๒ บาท เงินจำนวนดังกล่าวเป็นค่าสาธารณูปโภคของปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กกต. ได้อนุมัติให้เบิกจ่ายในปี ๒๕๕๔ ซึ่งล่วงเลยมาเป็นเวลา ๑ ปี

การที่ผู้ร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องว่า โอนเงินให้สาขาพรรคภายหลังการร้องเรียน นั้น เนื่องจากผู้ร้องเข้าใจผิดว่า จำนวนเงินของปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ในใบเสร็จรับเงินที่ติดราประทับว่า “เบิกแล้ว” ความจริงผู้ถูกร้องไม่ได้รับเงินจำนวนนี้แต่อย่างใด และเมื่อ กกต. ได้อนุมัติเงินค่าสาธารณูปโภค ๒ รายการดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงทำให้เห็นว่า มีการโอนเงินให้สาขาพรรคแล้ว แต่สาขาพรรคที่เบิกเงินไม่ได้ จำนวน ๓ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑๑ (สูงเนิน) สาขาลำดับที่ ๑๕ (พระยืน) สาขาลำดับที่ ๑๗ (ลำปาง) แต่ในเอกสารของ กกต. ระบุว่าได้รับเงินโดยกำกับวันที่ไว้ กรณีดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ กกต. ดำเนินการสืบเนื่องติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

ดังนั้น การโอนเงินให้สาขาพรรคของผู้ถูกร้อง จึงไม่บกพร่องและผิดวัตถุประสงค์ในการให้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ แต่อย่างใด

๒. ด้วยเหตุผลดังกล่าวเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องได้โอนเงินให้สาขาพรรคถูกต้องครบถ้วน แม้แต่สาขาพรรคที่เบิกเงินไม่ได้ ผู้ถูกร้องก็ได้จ่ายเงินให้ถูกต้องครบถ้วน ในรายงานการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕ ก็ได้ระบุว่า “ผู้อำนวยการสำนักบริหารการสนับสนุนโดยรัฐได้แถลงต่อที่ประชุม ขอดอนเรื่องดังกล่าวกลับไปดำเนินการตามความเห็นของที่ปรึกษาด้านกฎหมายกระทรวงมหาดไทย กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการ

ใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป โดยเฉพาะการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองว่าถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่” หลังจากนั้น ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ กกต. ได้แจ้งเรื่องการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ ประจำปี ๒๕๔๕ อนุมัติเงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามแผนงานและโครงการ ปี ๒๕๔๕ รวม ๓ โครงการให้ผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๑,๕๐๓,๘๐๐ บาท

ดังนั้น เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องได้ดำเนินการโอนเงินให้สาขาพรรคไปถูกต้องเรียบร้อยแล้ว หากผู้ถูกร้องดำเนินการไม่ถูกต้องเรียบร้อย กกต. คงจะไม่อนุมัติเงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามแผนงานและโครงการ ประจำปี ๒๕๔๕ เป็นจำนวนเงิน ๑,๕๐๓,๘๐๐ บาท ให้แก่ผู้ถูกร้อง

๓. กรณีที่ร้องว่า การโอนเงินบางส่วนได้กระทำเมื่อปิดบัญชี ตามมาตรา ๓๘ ในวันสิ้นปีปฏิทินแล้ว นั้น ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงเหตุผลว่า ผู้ถูกร้องได้ให้สาขาพรรคแก้ไขใบเสร็จรับเงินค่าสาธารณูปโภคของสาขาพรรค ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้ถูกต้อง แล้วส่งไปให้ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้อง เมื่อผู้ร้องได้ตรวจสอบและเห็นว่าถูกต้องแล้ว จึงได้อนุมัติจ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องจึงได้จ่ายเงินให้สาขาพรรคไป อันเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกันมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ สำหรับการจัดทำบัญชีงบดุลของผู้ถูกร้องในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องก็จัดทำเรียบร้อยโดยมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรับรองความถูกต้อง จึงถือไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องโอนเงินบางส่วน เมื่อปิดบัญชีแล้ว ตามมาตรา ๓๘

๔. กรณีที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องไม่มีหลักฐานการโอนเงินที่ได้รับจากกองทุนฯ ให้สาขาพรรค นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องมีหลักฐานการโอนเงินให้กับสาขาพรรคถูกต้องและครบถ้วนทั้งโดยการโอนเงินผ่านธนาคารพาณิชย์ และการจ่ายเป็นเงินสด

๕. ที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า มีการใช้หลักฐานซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายอื่นเป็นหลักฐานค่าสาธารณูปโภคของสาขา นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องได้จัดส่งเงินค่าสาธารณูปโภคไปให้ประธานสาขาพิจิตร โดยทางไปรษณีย์ธนาณัติ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท แต่ปรากฏว่า ประธานสาขาพรรคถึงแก่กรรม ไม่มีผู้รับ จนกระทั่งปัจจุบันเงินจำนวนดังกล่าวก็ยังไม่ได้จ่ายแต่อย่างใด

๖. ที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า เช็คนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาพหลโยธิน เช็คนาคารที่ ๐๖๐๖๖๑๗ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๓ จำนวนเงิน ๕,๓๕๕.๓๕ บาท ซึ่งออกโดยบริษัท บัวหลวงอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด ส่งจ่ายในนามนางฉวีวรรณ แสนขาว พร้อมทั้งใบนำฝากเช็คเพื่อเข้าบัญชีของนางฉวีวรรณ ฯ ไม่ปรากฏในงบการเงินของผู้ถูกร้อง นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เช็คนาคารทหารไทย ฯ จำนวนเงิน ๕,๓๕๕.๓๕ บาทดังกล่าว เป็นเช็คส่วนตัวที่ใช้ในธุรกิจการค้าของผู้จัดการบริษัท

บัวหลวงอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด กับ นางฉวีวรรณ จำกัด ประธานสาขาทวิวัฒนา ไม่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคของสาขาทวิวัฒนา แต่อย่างใด ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคของสาขาทวิวัฒนา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวนเงิน ๒๑,๘๕๑.๑๗ บาท เป็นอีกกรณีหนึ่งต่างหากจากเช็คในทางธุรกิจส่วนตัวของผู้จัดการบริษัท บัวหลวงอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด ดังนั้น เงินจำนวน ๕,๓๕๕.๓๕ บาท จึงไม่ปรากฏในงบการเงินของผู้ถูกร้องที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้การรับรองแล้ว

การที่ กกต. มีหนังสือแจ้งระงับการจ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ และยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง นั้น ทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหายอย่างยิ่ง ซึ่งไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการปฏิรูปการเมืองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง และให้มีผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยได้จัดตั้งกองทุนฯ ขึ้น เพื่อสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในการดำเนินกิจการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเลือกตั้งของพรรคการเมือง

ในการนี้ พรรคผู้ถูกร้องก่อตั้งขึ้น เมื่อปี ๒๕๓๕ ก่อนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ประกาศใช้บังคับในปี ๒๕๔๑ และผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง กระตุ้นเตือนและปลุกเร้าประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างจริงจังตลอดมาทั้งก่อนและหลังพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยเฉพาะในการเลือกตั้งทั่วไปในปี ๒๕๔๓ พรรคผู้ถูกร้องได้จัดส่งสมาชิกลงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบสมาชิกเขตและแบบบัญชีรายชื่อผลของการเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ พรรคผู้ถูกร้องอยู่ในอันดับ ๑๐ ของจำนวนพรรคการเมืองที่ส่งเข้าสมัครแข่งขันรวม ๓๗ พรรค ได้คะแนน ๑๕๘,๘๕๓ คะแนน ได้รับคำชมเชยจากวารสารพรรคการเมืองสัมพันธ์ ของ กกต. ฉบับลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๓ และ มกราคม ๒๕๔๔ หน้า ๑๐ นอกจากนี้ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องยังเคยได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในปี ๒๕๔๒ และปัจจุบันพรรคผู้ถูกร้องก็ยังดำเนินกิจกรรมทางการเมืองติดต่อกันมาอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงขอศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้องและให้พรรคผู้ถูกร้องได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่อไป

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นแรกต้องวินิจฉัยมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสองได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคไทยประชาธิปไตยนั้น ผู้ร้องอ้างว่า พรรคไทยประชาธิปไตยไม่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ ซึ่งบัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ใน ส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๕) ไม่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน

ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยมีว่าพรรคไทยประชาชาติได้ใช้จ่ายเงินและจัดทำรายการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี ๒๕๕๓ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ ประเด็นที่พรรคไทยประชาชาติอ้างว่า ได้ใช้จ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๕๓ ให้แก่สาขาพรรคจำนวน ๔ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๕ (จตุจักร) สาขาลำดับที่ ๕ (ทวีวัฒนา) สาขาลำดับที่ ๑๖ (บางค้ำ) สาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมุลนาก) ครบถ้วนตามรายการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคที่ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่ จะได้พิจารณาวินิจฉัยเป็นรายสาขา คือ

๑. สาขาลำดับที่ ๕ (จตุจักร) ปราบกฏว่ามีใบขออนุมัติเบิกค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๕,๖๗๘.๗๘ บาท ลงชื่อนางสาวลำดวน ลำเจียก เภรัญญิกสาขาจตุจักร เป็นผู้ขออนุมัติและใบสำคัญจ่ายของพรรคไทยประชาชาติ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ ระบุว่าได้จ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๕๓ ให้สาขาจตุจักร จำนวน ๑๕,๖๗๘.๗๘ บาท มีลายมือชื่อนางสาวลำดวน ลำเจียก เภรัญญิกสาขาจตุจักร เป็นผู้รับเงิน มีลายมือชื่อนางสาวกาญจนา วงศ์ประเสริฐ เภรัญญิกพรรคเป็นผู้จัดทำ และมีลายมือชื่อนายไสรจจ ดาศรี หัวหน้าพรรคเป็นผู้อนุมัติ จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้จ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๕,๖๗๘.๗๘ บาท ให้สาขาลำดับที่ ๕ (จตุจักร) เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ ตามหลักฐานดังกล่าว

๒. สาขาลำดับที่ ๕ (ทวีวัฒนา) เห็นว่า นายไสรจจ ดาศรี หัวหน้าพรรค ได้จ่ายเงินค่าสาธารณูปโภค ของสาขาลำดับที่ ๕ ให้แก่นายสวัสดิ์ แสนขาว ประธานที่ปรึกษาสาขาพรรคซึ่งเป็นสามีของนางฉวีวรรณ แสนขาว ประธานสาขาพรรค โดยจ่ายเป็นเช็คเลขที่ ๖๖๔๓๕๕๓ จำนวนเงิน ๑๗,๗๐๕.๑๕ บาท เข้าบัญชีของนางฉวีวรรณ แสนขาว เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๔ แล้วจึงฟังข้อเท็จจริงได้ว่า พรรคไทยประชาชาติได้โอนเงินจำนวน ๑๗,๗๐๕.๑๕ บาท ให้สาขาลำดับที่ ๕ เป็นเงินค่าสาธารณูปโภคในช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม ๒๕๕๓ จริง

๓. สาขาลำดับที่ ๑๖ (บางค้ำ) เห็นว่า เงินค่าสาธารณูปโภคที่พรรคอ้างว่าส่งให้แก่สาขาลำดับที่ ๑๖ ตามเช็คนาคารถหารไทย สาขาพหลโยธิน จำนวน ๑,๗๕๕.๗๗ บาท เป็นเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๕๒ ไม่ใช่ของปี ๒๕๕๓ ส่วนเงินที่จ่ายจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ตามหลักฐานต้นขั้วเช็คเลขที่ ๓๕๒๗๔๐๔ ฟังไม่ได้ว่าจ่ายให้ใคร จึงถือไม่ได้ว่าเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท จ่ายให้แก่สาขาลำดับที่ ๑๖ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคไทยประชาชาติไม่ได้จ่ายเงินค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคของปี ๒๕๕๓ ให้แก่สาขาพรรคลำดับที่ ๑๖ (บางค้ำ)

๔. สาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมูลนาก) เห็นว่า พรรคไทยประชาธิปไตยมีหลักฐานใบรับไปรษณีย์ หมายดี ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ โอนเงินจำนวน ๑,๐๐๐ บาท ให้กับสาขาลำดับที่ ๒๐ มีชื่อนายอรรถ ฉิมพานิช ประธานสาขาพรรคเป็นผู้รับเงิน จึงฟังได้ว่า มีการโอนเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๔๓ จำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท ให้แก่สาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมูลนาก)

สรุปได้ว่า พรรคไทยประชาธิปไตยได้โอนเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๔๓ ให้แก่ ๔ สาขา คือ

- (๑) โอนเงินให้แก่สาขาลำดับที่ ๕ (จตุจักร) เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๔
- (๒) โอนเงินให้แก่สาขาลำดับที่ ๕ (ทวีวัฒนา) เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔
- (๓) ไม่ได้โอนเงินให้แก่สาขาลำดับที่ ๑๖ (บางคล้า)
- (๔) โอนเงินให้แก่สาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมูลนาก) เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคไทยประชาธิปไตยโอนเงินค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๔๓ ให้สาขาลำดับที่ ๕ (ทวีวัฒนา) และสาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมูลนาก) เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ และไม่มีการโอนเงินดังกล่าวให้แก่สาขาลำดับที่ ๑๖ (บางคล้า) โดยในกรณีสาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมูลนาก) มีการโอนเงินให้ไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง นอกจากนั้น การโอนเงินดังกล่าวของพรรคฯ ให้แก่สาขาลำดับที่ ๕ (จตุจักร) สาขาลำดับที่ ๕ (ทวีวัฒนา) และสาขาลำดับที่ ๒๐ (บางมูลนาก) ได้ดำเนินการเมื่อพ้นกำหนดปิดบัญชีตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันสิ้นปีปฏิทินแล้ว รวมถึง พรรคมีการใช้หลักฐาน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายอื่นเป็นหลักฐานค่าสาธารณูปโภคของสาขา จึงถือได้ว่า พรรคไทยประชาธิปไตยใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และพรรคไทยประชาธิปไตยได้จัดทำงบดุล งบรายได้ และค่าใช้จ่าย ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยระบุรายได้เงินสนับสนุนค่าสาธารณูปโภค ๒๗๒,๑๓๕.๗๖ บาท (ที่ถูกเป็น ๒๖๕,๐๕๘.๖๒ บาท) ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค ๒๗๒,๑๓๕.๗๖ บาท (ที่ถูกเป็น ๒๖๕,๐๕๘.๖๒ บาท) และรายได้เงินสนับสนุนค่าสาธารณูปโภคค้างรับ ๖๐,๐๐๐ บาท (ที่ถูกเป็น ๘๔,๘๕๕.๕๑ บาท) จึงถือได้ว่า พรรคไทยประชาธิปไตยจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ฯ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่

พรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)
และวรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยประชาชาติโดย

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ